

ening 1 medlem. Hertil kommer 2 medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer.

Bevillingen til instituttet skal sikres gennem vedvarende offentlig finansiering på finansloven af hensyn til en langsigtet kompetenceopbygning.

Indledningsvis kunne man starte med en 3-årig forsøgsperiode med en årlig bevilling på ca. 10 mio. kr. og dernæst evaluere instituttet med henblik på endelig stillingtagen til dets fortsatte eksistens. Herudover skal instituttet have mulighed for at søge ekstern finansiering af konkrete projekter hos f.eks. forskningsrådene, offentlige myndigheder, nordiske samarbejdsorganisationer og EU. Det naturlige ville være, at instituttet stod til ansvar for en forbrugerminister, men i mangel af et selvstændigt forbrugerministerium foreslås det, at instituttet etableres under Forskningsministeriet. Herved sikres, at instituttet i størst mulig udstrækning skærmes mod sektorinteresser.

I Danmark foregår der i dag stort set ingen forskning ud fra hensynet til forbrugerne. Den smule, der foregår, er spredt og tilfældig og uden form for koordinering eller overordnet strategi. Årsagen hertil er dels, at forbrugerforskning ikke opfattes som en selvstændig disciplin og derfor har svært ved at finde stabil finansiering, dels at forbrugerforskning ofte sættes lig med det mere snævre begreb vareforskning, der for eksempel består i test af husholdningsapparater. En tredje forklaring er, at der ikke er nogen tradition for, at forbrugerforskning indgår i de store forskningsprogrammer.

De midler, staten i dag stiller til rådighed på forbrugerområdet, går først og fremmest via Forbrugerstyrelsen til Statens Husholdningsråd og bruges primært til vareforskning. Hverken Forbrugerstyrelsen eller universiteterne får afsat bevillinger til den bredere forbrugerforskning. En mindre del af de statslige bevillinger går til Forbrugerrådet, som er en interesseorganisation og derfor ikke kan eller skal fungere som forskningsorganisation.

De seneste års debatter om madsminke, om hormonbøffer og senest om genmanipuleret soja har med al tydelighed vist, at hensynet til forbrugerne ikke bliver tillagt tilstrækkelig betydning. Som hovedregel træffes store samfundsmæssige beslutninger, uden at konsekvenserne for forbrugerne udredes. Samtidig har debatterne vist, at danske politikere har alt for ringe chancer for at påvirke udviklingen inden for væsentlige områder. Nok resulterede debatten om madsminkedirektivet i, at danske politikere begyndte at overveje, hvordan de i fremtiden kunne blive bedre rustet til at påvirke beslutningerne i EU, inden løbet var kørt, hvilket foranledigede, at myndig-

hederne nu som input til diskussionen skal udarbejde faktuelle notater til Folketinget om direktiver, der for eksempel vedrører fødevarer. Men sådanne notater udgør imidlertid langtfra et tilstrækkeligt grundlag til at tage beslutninger på. I madsminkesagen ville der kunne være tale om et notat fra Levnedsmiddelstyrelsen, der vurderede de sundheds- og næringsmæssige forhold. Der ville fortsat ikke være foretaget en bredere analyse af et direktivforslags konsekvenser for de danske forbrugere, og i tilfældet med madsminke var det netop hensynet til forbrugerne, der udløste hele debatten.

Et andet eksempel på, at internationale beslutninger bliver taget, uden at konsekvenserne for forbrugerne er belyst, er EU's forbud mod anvendelse af hormoner til husdyr. Tiltrædelsen af WTO-aftalen betød, at det for fremtiden kun ville være de videnskabelige argumenter, der talte i forbindelse med et forbud, og ikke for eksempel argumenter om forbrugerbeskyttelse. USA brugte WTO-aftalen imod EU's forbud mod anvendelse af hormoner i husdyrfoder. Argumentet var, at forbudet ikke var videnskabeligt begrundet, men primært baseret på forbrugerhensyn. Da Danmark tiltrådte den nye WTO-aftale, var der ingen, der havde undersøgt konsekvenserne for forbrugerne. Det blev først klart, da sagen om hormonbøffer dukkede op. Hvis sagen havde været undersøgt forskningsmæssigt, ville danske og europæiske politikere have haft en chance for at påvirke forløbet ud fra hensynet til forbrugerne. Nu blev det atter en sag, hvor politikerne kom meget sent på banen.

Ved at etablere et Institut for Forbrugerforskning vil regeringen og Folketinget udsende vigtige signaler om, at staten skal bidrage til at styrke forbrugerens stilling. Samtidig vil det sikres, at danske forbrugere og danske synspunkter vil kunne præge debatten om fremtidens marked på et langt mere kvalificeret grundlag og på et tidligere stadium. Danmark vil endvidere kunne kvalificere EU's forbrugerpolitik, som i dag er et ubetydeligt appendiks til det indre marked, og dermed gavne den europæiske forbrugers stilling.

I Norge har man siden 1936 haft et Statens Institut for Forbrugsforskning (SIFO). I de senere år har SIFO udgivet forskningsrapporter om mange forbrugerrelevante emner og dermed medvirket til at kvalificere såvel det frie forbrugsvalg som den politiske beslutningsproces.

SIFO har specielt ansvar for at analysere forholdene for de ressourcetsvage forbrugere med det formål at styrke deres position på markedet. SIFO forsøger at identificere kritiske faktorer i samfundsudviklingen, som har betydning for forbrugerne, og bidrager